

**Dissertatio academica de magia hyperboreorum veterum ... / Publico
axamini modestè submittit ... Olavus Hamnell Helsingus.**

Contributors

Hamnell, Olavus.
Uppsala universitet.

Publication/Creation

Upsaliae : Ex Officina Werneriana, [1709]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/mbb49eum>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

61572/2 16
Q. B. V.
DISSERTATIO ACADEMICA
De

MAGIA HYPERBOREORUM VETERUM,

QUAM

*Approbante Ampliss. Senatu Philosophico
in Regia & illustri Academia Upsal.*

Sub PRÆSIDIO

Viri Admod. Rev. Amplissimique

MAG. OLAVI CELSII,

Græc. Lit. Professoris Regii,
& Past. in Børje meritiss.

Publico examini modestè submitte

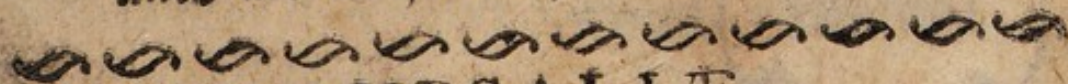
S:AE R:AE M:TIS

Alumnus

OLAVUS HAMNELL

HELSINGUS

*In Audit. Gustav. Maj. die XXI. Junii, horis
ante merid solitis, Anni MDCCIX.*

UPSALIÆ,

Ex Officina WERNERIANA.

Maximè Reverendo Amplissimoq;
DOMINO,

DN. DANIELI

DE HESSEN /

**S. Theol. DOCTORI &
 PROFESSORI Celeberrimo;**

Consist. Upsal. ADSESSORI,
itemque

Eccl. Danemarck. PASTORI,
nec non District. Hagundensis
PRÆPOSITO Gravissimo;

Ut AVUNCULO, ita PA-
TRONO *etatem deve-*
nerando.

ΠΟΛΛΟΙ ΜΕΝ ΤΩΝ ΝΕΟΤΕΡΩΝ ΤΩΝ ΕΛΕΥ-
 ΘΕΡΙΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΕΠΙΤΗΔΕΥΟΝΤΩΝ ΑΜ-
 ΦΙΣΒΗΤΕΣΙ ΤΙΝΑΣ ΧΡΗ ΠΡΟΣΑΤΑΣ ΖΗΤΕΙΝ,
 ΟΙΣ ΤΑΣ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΕΑΥΤΩΝ ΤΑΣ 'ΑΚΑΔΗ-
 ΜΙΚΑΣ ΚΑΘΙΕΡΩΣΙΝ. 'ΕΜΕ Δ' Ω ΜΗΤΡΑ-
 ΔΕΛΦΕ ΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕ ΑΙΔΕΣΙΜΩΤΑΤΕ Ε ΘΕ-
 ΜΙΣ ΕΔ' ΑΝΑΓΚΗ ΠΕΡΙ ΤΕΤΤ ΑΠΟΡΕΙΝ, ΣΕ
 ΠΑΡΟΝΤΩ. ΠΡΟΣ ΤΕΤΤΟ ΠΑΡΑΚΑΛΕΙ ΜΕ
 ΤΟ ΑΪΜΑ, ΚΗ ΤΟ ΜΕΓΕΘΩ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ,
 Α ΕΜΕ ΠΑΝΤΑ ΤΟΝ ΧΡΟΝΟΝ Ε ΛΟΓΟΙΣ, ΑΛΛ'
 ΕΡΓΟΙΣ ΕΠΟΙΗΣΑΣ. 'ΕΠΕΙ ΔΕ ΡΗΜΑΤΑ ΤΟΣΕ-
 ΤΩΝ ΕΥΕΡΓΕΣΙΩΝ ΑΝΙΛΑΪΑ ΠΑΝΥΓΕ ΛΕΙΠΕΙ,
 ΓΙΝΟΙΤΟ ΜΟΝΟΝ Ο ΕΞΟΝ ΠΡΑΤΤΕΙΝ. ΣΥ ΔΕ,
 Ω ΣΕΒΑΣΜΕ ΠΑΤΕΡ, ΜΗ ΦΟΡΤΙΚΟΝ ΥΓΕ
 ΕΥΜΕΝΕΙ ΚΗ ΦΑΙΔΡΩ ΤΩ ΟΡΜΑΤΙ ΑΦΟΡΩΝ
 ΕΙΣ ΤΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΑΓΩΝ ΤΩΝ 'ΥΠΕΡΒΟΡΕ-
 ΩΝ ΑΠ' ΑΜΑΘΕΣ ΚΑΛΑΜΕ ΩΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
 ΘΑΛΥΣΙΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΑ. ΟΥΤΩ ΚΗ ΑΕΙ ΔΙ' ΕΥ-
 ΧΗΣ ΑΞΩ ΑΝΟΣΟΝ ΣΕ ΚΗ ΤΑ ΒΕΛΛΙΣΑ ΠΡΑΤ-
 ΤΟΝΤΑ ΒΙΟΝ ΜΑΚΡΟΤΑΤΟΝ ΒΙΩΝΑΙ. ΕΡΡΩΣΟ.

Max. Reverendi atque Amplis-
 simi Nominis Tui

Cultor Humillimus

Olavus Hamnell.

Handelsmannen
uthi Söderhamn /
Ähreborne och Högwäldachtadel
Hr. Hans Olofson
Brook /
Min Högåhrade F. Fader.

Läd Clio fram / som kan oss sanges
konsten lära /
Läd fram och lär mig nu / hur jag af
tacksamt sijn
Behedra måtte dem / som alltid lycka
min
Befrämsat iñersert; det är tin egen åhra.
Men ach! si fruchtan wärdt; min swaga
penna sachtar
Sitt lopp / då Faders gunst / osparda
godhet / flit /
Som mig har aldrig trytt; samt all
Hr. Swågers nit
Om wälfärd min han haft / jag börjar här
betrachta.

Arendatoren
wid Långwinds Bruf /
Ähreborne och Högwälsachtade /
Dr. Erich Berglind /
Högtåhrade K. Swåger.

Th när med wördsamt sinn' jag hoos mig
estertäncker;
Hur Faders godhet all/ jag må en sons
lig plicht /
Samt Ehr wälgärning mång / Herz
Swåger / lika wicht
Motsättia / då lär här wist fordras andra
stäncker
Än detta lilla wärk; hwar til J oförtöswat
Mig såled; swara kan : wi sköta intet
om
Hins Ondas Öycklerij / med all den
Galldur som
Han fordom i wår Nord med hyligt
wälsde öswat.

Ja

Ja! dyre sakers skänk / som här plår sál-
lan wanka.

Jag ey frambara kan; doch skal af mig
försant /

Ett tacksammt hierta städ; Ehr gies til
underpant /

För mycken fromhet som J welat på mig
samka.

Si så skal mången suck / som jag förmår
uthgiuta /

Hos Himlen altid ha den wårkan / at
min Far

Bekommer mycket godt / för det han al-
tid har

Mig tedt; samt Swåger får må alskions
fågnad niuta.

Ref derför bägge två / hel wäl i åhren
många /

Med hälsa god af Gud begåfwad' uthi
frid /

Til thes sist Himlen tacks Ehr i sin bos-
ning wid /

Befröna med nytt lif / som räcker tider långa!

Högtåhrade käre Faders /
Högtåhrade käre Swågers /

Eydgiste Son
Tienstfkyldigste Tienare

Ol. Hamnell.

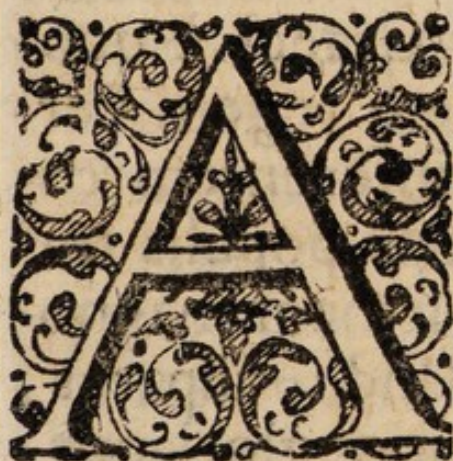
DEO DUCE!

Caput Primum

De

Artis Magicæ Fatis.

§. I.

Arts magica, quae in maxima apud priscos fuit dignatione, plures artes & scientias apprimè decoras complexa, in unam se redigisse creditur; ita possessis hominum sensibus multiplici vinculo, in tantum fastigium adolevit, ut in oriente ipsis etiam regibus imperaret, quippe inter prima docebatur, nec ullus apud Persas regnare poterat, nisi Magiam calleret, auctore Cicerone. ^{a)} Poëtarum quorundam scripta merâ magiâ constare

^{a)} de divinac. lib. II.

constare certum est ; & ausim dicere totam penè Homeri Odyssëam: Siquidem Protei transfigurationes, & Sirenum cantus, & Circes pocula, & inferorum evocationes, plurimaeque aliae non nisi magico intellectu convelantur. Enimvero artem hanc longe lateque dispersam, loca, quocunq; com-meaverat, implevisse; & apud Chaldaeos, Assyrios, Aethiopes, Arabes & Indos cultam fuisse, compertum est. Ex Perside in Graeciam illatam esse, memoriae prodiderunt Graeci à quodam Ostane, qui Xerxem regem Persarum bella Graeciae inferentem comitatus, eam Graecorum populis tradidit, sapientiae famam semper magnopere affectantibus. Unde adparet, quanta antiquitus claritas gloriaque ex hac scientia emicuerit. ad hanc discendam Pythagoras, Empedocles, Democritus, Plato, lumina doctrinarum, navigaverunt peregrinationibus susceptis, hanc reversi praedicaverunt, hanc in arcanis habuerunt. Quin inter auctores constat, orbem terrarum Magiam peragrasse, Oceanum quoque transgressam, in Britanniam usque pro-
vectam

3

vectam esse; Gallias quoque possedisse,
à Druidis, qui Gallorum Magi fuerunt,
illustratam.

§. II. In Perside vero imprimis hanc
artem effloruisse, & a Persis Magiam
dictam esse, ex scriptis Herodoti, Stra-
bonis, Plinii, Suidae aliorumque satis
patescit. Ejus auctorem fuisse Zoroa-
strem, iidem indicant auctores. Plu-
res autem hoc nomine usi cum fuerint:
Scrupulus heic incidit; quisnam ille
Zoroaster Magices inventor? de hoc
diversae & prorsus incertae virorum,
doctorum sunt sententiae: Cum alii
Chamum Noachi filium eum faciant,
quidam Chami filium Mezraimum; Ja-
petum nonnulli, nonnulli Chus, alii
Assur, quidam Nimrodum. Nec de-
sunt qui regem Bactrianorum circa
natale tempus Abrahami clarum, bel-
laque adversus Ninum Assyriorum re-
gem gerentem, hunc fuisse autument.
Verum cum adeo discrepantes de Zo-
roastris aetate ab auctoribus traditae
sint opiniones, ut haec varietas falsa,
omnia quae de ejus aetate scripta sunt,
ac fucō circumlitam esse veritatem,
probet; Illorum sententia nobis levi-

bus conjecturis nixa haud videtur, qui dicunt Zoroastrem alium vix fuisse quam ipsum Mosen; inter quos est Huetius *b)* qui innumeris testimoniis evincere posse sibi pollicetur fictam esse Zoroastris personam, cui vera Mosis facies sublit. Et fateor id à vero minus ab simile videri; quippe *eruditus erat Moses omni sapientia Aegyptiorum, & erat potens in verbis & operibus. c)* & totam prodigiis suis ac mirifica vi conturbavit Aegyptum, & Jannis & Jambri incantameuta retudit. *d)* Quamobrem non mirum si quando fama talium facinorum percrebuit, Magices auctorem tam Persae, quos multa ex Mosis doctrina hausisse, inferius dicitur, quam aliae gentes, eum habuerint.

§ III. Vocabuli originem quod attinet, eam paucis tetigisse sufficiat. Nonnullis placet Magiam ab Hebraeo verbo *מגה* *meditatus est* dictam esse, cum in sacris literis *Haga* in participio Hiphil usurpatum reddatur per *Magos, Hariolos, Mussitantes e)*. Alii à *μέγας*,
quod

b) in *demonst. Evang. Propos. IV. cap. V. Part. 2.* *c)* *Act. VII. 22.* *d)* *Exod. c. VII.*
e) *vid. Esaj. cap. VIII. v. 19.*

quod *magnus* & *potens* intellectu magus sit, derivant. à quibus non multum abeunt illi qui Magos quasi *Magnagos* dici asserunt, à magnis videlicet rebus, quas se perficere posse gloriantur. Sed de nominis *Magi* origine vix operae pretium est plures doctorum sententias referre; cum certum sit, illam à Persica lingua manare, & quod Lexica tam Graeca quam Latina manifestè produnt, idem significare suo idioma-
te, quod apud Graecos *Φιλόσοφοι*, apud Gallos *Druide*, & apud Latinos *Sapientes*. Nobis igitur haud incommode interpretativa vocabulum *Magus* referri posse videtur; cum inde alia formen-
tur, utpote *Magia*, *Magicus* &c. Graeci *μαγεία*, *μαγικός*, *μαγεύω*; quin etiam *μάγλαρον* *venenum* hinc derivari nonnullis videtur; siquidem venefici qui hinc nomen sortiti, eo inter sua utantur deliramenta.

§. IV. Sicut autem apud Persas suam praecipue sedem *Magia*, ut supra dictum est, habuit; ita ab illis tanti quoque fuit aestimata, ut ipsa eorum Theologia hoc nomine fuerit nuncupata. Illi enim eos, qui circa sacra & divina
occupati

occupati fuere, Magos dixerunt. quamobrem etiam Plato eam Deorum cultum appellare non dubitavit: *f)* Μαγεία ἐστὶ τῶν Θεῶν θεωρία. Itemque Strabo *g)* dicit, Magos fuisse apud Persas, quos apud Indos Gymnosophistae, apud Babylonios Chaldaei, apud Hebraeos Moses, qui divina praecepta & documenta suis tradiderunt. Et Apulejus *h)* *Perse*, inquit, *Magum vocant Theologum & Sacerdotem*. Neque tantum circa Dei cultum occupatos fuisse, sed rerum quoque scrutatos naturam, quam sibi quidem praecipue inquirendam putabant, indicat Porphyrius, qui etsi dicat eos tractavisse τὸ θεῖον, nihil tamen obstat, quo minus per illud eo loco intelligatur τὸ φυσικόν, cum divina interdum etiam τὰ φυσικά significant. *i)* Itaque hoc sensu Magiam describit etiam Philo *k)* per ὀπλικὴν ἐπιστήμην ἢ τὰ φύσεως ἔργα τρανόεσσις φαντασίαις ἀνυγάζεσθαι. i. e. *perspectivam scientiam, per quam naturae opera clarius cernuntur*. Hisce aliisque huius

f) in *Alcib. maj. pag. 441.* *g)* lib. VI. *h)* *Apolog. p. m. 290.* *i)* vid. *Basil. Fabr. ad dist. divinus.* *k)* de *Spec. leg. pag. 192.*

7

huius generis testimoniis evinci posse
existimamus, Magos antiquitus non so-
lum scientiarum Philosophicarum do-
ctores, verum & sacrorum cultores fu-
isse atque Theologos, qui religionis
curam gesserint, eamq; hominibus com-
mendarint; nam sicut Magia hæc cir-
ca naturae indagationem versata fuit;
ita ob oculos suis cultoribus præcipue
posuit ineffabilem creatoris omnipo-
tentiam sapientiamque. ideoque iux-
ta notionem, quam de Deo habuerunt,
cultumque ei exhibendum, ab illis
fuit usitata: Persas etenim Deum ma-
ximum totius huius universi statorem
quodammodo coluisse, vel ideo susti-
nemus affirmare, quia statuas idolorum
rejecerint, idq; ex disciplina Magorum,
quos τὰ ἀγάλματα εἰκότως καὶ αἰρεῖν,
simulacra jure aboleri censuisse, memo-
rat Laërtius l). Nec frustraneam esse
traditionem de Daniele Propheta pu-
tamus, qui Susis in confinio Babylo-
niae & Persidis scholam instituisse, &
multos ad agnitionem veritatis perdu-
xisse, creditur. m)

§. V.

l) *proem. p. 7.* m) *vid. Reverendiss. b. m.
Benzelii Hist. Eccl. pag. 85.*

§. V. Ex iis quae haecenus prolata sunt, occasio nobis praebetur nonnihil etiam de saniori gentilium quorundam Theologia differendi. Non enim putandum est omnes gentiles ita desipuisse, ut nihil sani in divinis rebus aut senserint, aut admiserint; gravissimis licet tenebris oppressi, lumen tamen veritatis etiam ipsi, quamvis aegris plerumque oculis & tanti fulgoris impatientibus adspexere. Etenim cum duplex ad acquirendam harum rerum cognitionem pateat via; *Naturæ* una & *Rationis*, per quam etiam post vitium istud à primis parentibus contractum, adhuc superstitem manere aliquam mentis humanae vim, quae Deitatem inquireret, agnosceret, coleret; adeo verum est, imo & notum, ut nostra heic non egeat probatione, cum neque instituti ratio id ipsum permittat. Altera *Revelationis* & quae inde ad posterios manat *Traditionis* est. Neutram ethnicos omnino latuisse certum est; hanc enim quod attinet: gentiles etiam plurima ex ipsis sacris literis delibasse, testimoniis haut spernendis apparet; sive ex ipsa illarum lectione, quod

quid

quidem rarius; siue qualicunque consuetudine cum Hebraeis, penes quos tanti thesauri custodia erat. Nam rerum non tantum praeteritarum, videlicet creationis, lapsus protoplastorum, diluvii &c. notitiam hauserunt; verum etiam futurarum; quam unde quaeso nisi è Scriptura sacra accipere potuerunt? e. g. mortuorum resurrectionis; nam eam quoque gentiles crediderunt, & quidem inter eos antiquissimi Persarum Magi, quemadmodum ad auctoritatem Theopompi provocat Diogenes Laërtius *n*) his verbis: ὅς κ' ἀναβιώσεσθαι κατὰ τῆς Μάγης Φησὶ τῶν ἀνθρώπων, κ' ἔσεσθαι ἀθάνατους. *qui & revicturos homines secundum magorum sententiam dicit, & futuros immortales.* plura in hanc rem vide apud Pfannerum de Theologia gentilium.

§. VI. Causam nobis jam investigaturis, cur videlicet sanior haec ethnicorum Magia postmodum depravata, & in insanam, & huic prorsus contrariam perversa sit: ipsa hac humani generis praesenti sorte considerata, non tam procul quaerendam putamus. Novimus

n) Proöm. pag. 6.

vimus quàm variae fortunae vices rebus humanis dominantur ; ita quidem ut optandum sit in meliorem statum saepius commutari. Sed cum natura communis, ad id quod deterius est, magis sit proclivis : sic nunquam non gnavigiter agit Diabolus, ut id etiam praebono eligatur. Quin etiam experimur, omnes bonas artes & praecipue liberales ibi foveri atque florere, ubicunque doctrina Evangelii verum suum expandat lumen. Contra autem, quando salutiferi ejus radii, aut haereticorum tenebris, aut proprio hominum veterno inter ipsos obscurantur : ipse quoque literarum amor ac studium honestarum artium obtorpescit. Hinc factum putamus, ut statim post diluvium, cum maxima pars posteritatis Noachideae à vera de promisso semine doctrinâ, in detestabilem idololatriam prolaberetur : magia illa rerum divinarum ac naturalium magistra in nefandam artem praestigiatricem ac superstitiosam, à quibusdam sit commutata.

Hujus cultores aut ex *malitia*, priscoe ecclesiae doctrinam, itemque rerum gestarum historiam, in fabulas caliginosas &

fas & aenigmata perverterunt; eadem
 viâ postmodum incedentes Poetae,
*quibus cum pictoribus quidlibet audendi
 semper fuit æqua potestas*, ea quae anti-
 quitus contigere, sub carminum quo-
 dam involucro decantaverunt, quae ve-
 ro fabularū additamentis corruperunt.
 Gentes enim licet famam miraculo-
 rum Dei (sicut supra adstruximus) audi-
 verant, tanta tamen ipsarum fuit incu-
 ria & ἀπροσεξία, ut illa contemnerent,
 nec eo, quo debebant, loco haberent.
 Cujusmodi exemplum quoque occur-
 rit in historiis Justinī & Taciti, qui de
 Mose & exitu Israëlitarum ex Ægypto,
 nonnihil prorsus ridiculi scripserunt.

Aut ex *arrogantia*, sive altioris sapien-
 tiaē affectatione, semet ipsi informan-
 dos τῷ μυριόλεχνῳ tradiderunt, ejusq;
 discipuli facti sunt, quò populo suis fa-
 scinationibus decepto, prae aliis verae
 ac naturalis magiae peritis mirabiles ap-
 parerent. Unde Magi pro praestigia-
 toribus ac veneficis deinceps vulgò
 sunt habiti, eorumque doctrina prae-
 stigiarum nomine semper fuit suspecta.
 quamobrem etiam Persae, suos doctos
 non amplius Magos sed Sophos ob
 sapientiae

sapientiae integritatem appellarunt.

§. VII. Duplicem igitur esse Magiam, haud inepte autumant eruditi : Altera probata & Philosophica, quae nihil aliud est quam naturalis Philosophiae apex & consummatio ; cuius cultor religioso sanctoque nomine Magus appellatur. Hujus generis erant Magi, qui Salvatori infanti munera obtulerant, eumq; adoraverant ; quos quum ab oriente dicantur accessisse : o) è Perfide fuisse, confidenter ausim adfirmare.

Altera improbata, quae daemonum potentia constat, res profectò execranda, detestabilis, portentosa; quam Graeci *γοητεία, θαυμασία* &c. Latini *prestigias, fascinum, incantationes* &c. Germani *Zauberer, Schwarzkunst*. Sveci *Trollkonst* vocant. Ejus Magiae cultores sunt, qui cōmunionē quadam cum diis immortalibus, ad omnia quae velint, incredibilia, quadam vi cantaminum peragenda, se pollere ostentant, cum tamen ipsius diaboli arte & opera circa suas machinationes utantur; hinc vulgò Magi malefici & venefici, ob facinorum magnitudinem nuncupantur.

De

o) *Matth. II. v. i.*

De Magia hoc sensu cōsiderata, & quomodo illa olim in ultimo nostro Septentrione viguerit, perque totum ferè orbem hyperboreum suum sparserit venenum, quum nonnullis agere in animum induxerim, non quidem ob argumenti dignitatem, quae nulla prorsus censetur; sed ut pateat, quam spissae olim tenebrae huic orbis parti incubuerint, & quantas Deo immortalī obprofligatas Satanae illusiones, & tandem Evangelii lumen avorum nostrorum tempore in carissima patria accensum, debeamus gratias. Igitur de tuo candore Lector humanissime, quo, ea quae rudi penicillo descripsero, amice amplexeris, fidem mihi faciens indubiam, rogo ut in tristem scenam mecum paulisper descendere non grave-
ris.

Caput

Caput Secundum

De

*Origine & incrementis Magiæ
in Septentrione.*

§. I.

PElago huic hyperboreo, magico aestu ferventi, ratem cum committimus, scylla non una duntaxat nobis obvia est, verum innumeri scopuli ac syrtes obstacula minantur; quae, si feliciter progredi volumus, prius utcunque removenda sunt. Inter haec autem instituti ratio monere videtur, ut solitudinem tantillam impendamus temporis inquirendo, quo videlicet magia haec terras nostras primum obsederit; quod quidem digito demonstraturos nos minime promittimus, cum ejus rei exacta ratio vix haberi queat.

Nonnulli quidem quia statim à diluvio, coloniis Noachidarum hunc arcticum orbem infessum existimant; ita veri etiam numinis cultum, secum primos huc intulisse habitatores sibi persuadent, qui verò temporum lapsu sensim corruptus, & in horrendam idololatriam ab Odino fuerit perversus, qui
non

non longè ante natum mundi Salvatorem, ex Asia in Septentrionem nostrum immigraverit; adeoque ab eo Magiam introductam arbitrantur. Odinum namque, quia in artibus magicis versatissimus erat, multumque sapientiâ apud singulos valere videbatur; populus pro numine venerari, ejusque doctrinae nempe jam ab Asianis huc deportatae, mentes ac aures attentas praebere cœpit.

Verum num hisce quicquam tribuendum sit; tanto magis dubitamus, quanto certius constet, veri Dei cognitionem & cultum, Noacho adhuc vivente, corrumpi ac depravari cœpisse. quis igitur credet eos, qui longo forsan post tempore in has oras pervenerunt, abstrusissima divinitatis mysteria cognovisse, & cultum Dei sincerum posteris suis tradidisse? Verisimilius videtur, plerasque gentes post linguarum dispersionem, corruptam Dei venerationem, & à posteris magis corrumpendam in suas quamque detulisse terras. Quamobrem vereor, ne statim quoque ars magica hanc idololatriam in nostras usque regiones comitata, radices

dices longe ante Odinum egerit. Interim certum videtur, Odinum nefandam hanc artem ad id fastigii perduxisse, ut religionis, instar & sacri cultus fuerit habita.

§. II. Verum ut ut est, hoc an illo tempore in his terris magia exerceri cœperit, neque omnino è re esse videtur, ut exactè sciamus; Sufficit novisse plurima proh dolor! per secula, daemonem suam superstitionem hic habuisse scholam, & praecipue quidem in locis maxime dissitis doctrinae suae semina sparsisse, ut miseros homines, quippe à prudentioribus ac saniori Dei cultu remotissimos, eò facilius deciperet, suaeque fraude illaquearet. Loquor in Septentrione nostro, sub ipso axe degentes, quos Olaus Magnus describit p) his verbis: *Inter Bothnicos homines Septentrionis, passim inveniebantur malefici & Magi, tanquam in proprio loco, qui per summam ludificandorum oculorum peritiam, suos alienosque vultus, variis rerum imaginibus adumbrare noverrant, fallacibusque formis veros obscurare conspectus.* Neque in arctoa hac plaga certis

p) *Hist. Gent. Sept. lib. III. c. 19.*

certis quasi limitibus, spirituum huiusmodi immundorum commercia fuere circumscripta; sed passim in toto orbe hyperboreo dispersa fuisse, scriptorum antiquorum monumenta comonstrant. Historias enim rerum Sveo-Gothicarum antiquas relegentes, singulas experimur repletas esse variis artium magicarum, apud superstitiosos homines usitatarum, relationibus. Imo ipsam quoque gentem giganteam hac arte fuisse imbutam, probabile est; quæ quamvis per totum Septentrionem in montibus ac sylvis habitaverit: domicilia tamen præcipua juxta album mare, quod etiam Cronium dicitur, olim Gandvisten/ gigantes habuisse, testatur Historia Hervorae: *q) Jotunbeimar voru kallader nordan um Gandvik, en ymis land fyrir sunnan.* h. e. Gigantum terra appellabatur olim, quod mare album ad septentrionem adspexit. Ulmeslandia ab austro clausit. Hoc autem mare sine dubio nomen sortitum est ab accolis magicis artibus maxime deditis; *Gan* enim magiae & superstitionis exercitium denotat, docente Ampl. Rudbeckio. *r)*

B

Gigan-

q) Hist. Herv. cap. 1. ex vet. MSS. r) Atl. Tom. III. p. 211.

Gigantes autem roboris sui fiducia plenissimos ad magicas se demisisse artes, turpe & infame videri posset; sed dedecori ea praetexitur excusatio, dicit Cl. Verelius *s)* quod adversus Dvergos sive Pygmaeos (quos Ampl. Rudb. nostros Lappones facit) se tueri nequirent, qui corporis viribus longè inferiores, malitiâ tamen & stratagematibus magicis ipsos saepe evertabant. quamobrem nec magis dispares inter se existimat Cl. Verelius, quam ut in unam cohortem redigi possint: Dussar, Dussablendingar, Jotnar, Risar, Bergrisar, Halfrisar, Bergbuar, Troll, Halftroll &c. *t)*

§. III. Hujus artis cognitionem, ob causam modo allatam, ne videlicet damnum & exitium ab aliis ipsis afferretur, sibi maximè necessariam veteres existimarunt; quamobrem suos magistros & praeceptores Lappones habuisse, narrat Schefferus: *tt)* à quibus in hac arte erudirentur, usuque docti fierent. Alioquin, si parentes eam callerent, ipsi infantes instituebant. Et quod

s) in notis ad Herv. p. 24. t) ad Her. pag. 25.

tt) descript. Lapp. pag. 120.

quod horrendum est, ad illos jure quasi haereditario spiritus malignos suis obnoxios ministeriis, daemonasque transmittabant.

Crediderunt enim homines miselli, se certos suosque habere genios & daemones ab aliorum geniis prorsus distinctos, eisque adversos saepe & contrarios, modo unum, modo plures, alios, à quibus defenderentur, alios quibus aliis nocerent. quod etjam Peucerus indicat, u) dum ait: *Magorum aliqui familiares spiritus secum circumferunt, aliàs aliis ergustulis vinctos & conclusos, ut ipsi jactitant; aliqui cum opus est accersunt & alliciunt.* Detestandam igitur hanc exercentes artem, geniis hujusmodi muniti, credunt se ab aliorum veneficiis ac incantamentis minus adpeti vel laedi posse; contra autem hujus artis rudes ac ignaros, aliorum injuriâ facillimè everti. ideoq; omni studio omniq; nisu in id Incubuerunt, ut magica vi alii prae aliis tamquam aemulantes pollerent. Hujus rei memorabile exemplum adfert ex Zieglero Cl. Schefferus v) de Finnone quodam Asbicørn

B 2

Gan-

u) de Magia p. m. 139. v) descr. Lapp. p. 147.

Gankong, ita propter artis magicæ peritiam singularem vocato; cui cum alius afferre vellet exitium ob contentionem aliquam, nec efficere id posset, praevalente nimirum illo Asbiœrn; tandem accidit: ut, cum sub rupe quadam Asbiœrn somnum caperet, alter suum emitteret *Gan* h. e. praestigias magicas perageret, qui ruptam rupem, iniecit dormienti, eumque ita necavit. Unde adparet: Spiritus immundos interdum ea facere, quae speciem praebeant cujusdam inter illos hostilitatis; in finem quidem nullum alium, quam ut hominibus persvadeant à quovis posse infestari, nisi auxilium daemonis implorent; vult enim antiquus ille veterator instar numinis à suis clientibus coli.

§. IV. Tali igitur daemonum potentia instructi, non modò à quovis infortunio liberos fore; verum quicquid volupe esset aut cognoscere aut perficere se posse fuerunt opinati: arcana perquirendo, futura praedicendo, gratiam hominum sibi conciliando, aëra pervolando, maria transeundo, ventos & pluvias inopinatò excitando, corpo-
ris

ris robur assumendo, homines in bruta & alias formas convertendo, serpentes feritate virulentiâque exuendo, bestias indomitas coërcendo, aut horum contrarium, vel etjam simile aliquod peragendo. Et quis singulas hujusmodi meras diaboli praestigias enumerare queat? meritò Virgilii de Alecto utar verbis : *Tibi nomina mille, mille nocendi artes.* quibus egregie pingit diabolum, qui infinita molitur in contumeliam Dei, perniciemque generis humani.

Pro hac autem illusionum Diabolicarum varietate, varias antiqui constituerunt Magiae species; quarum una, alia etiam crebrior hoc vel illo tempore fuit, atque hisce vel aliis locis celebrior. Huc refer universum illud praestigiarum genus & illusiones, quibus malefici phantasmata phasmataque edunt; multa miracula fraudulenter ostentantes; plerumque incantamentis, adjurationibus nefariis, illicitis sacrificiis, imprecationibus, mentione divinorum nominum, recitatione verborum sacrorum aut barbarorum, sive adhibito quocunque murmure: nonnunquam

quam etiam plantis, imagunculis, annulis, sigillis, aliisque rebus hoc vel illo modo adhibitis; itemque speculis, & similibus hujus artis instrumentis organisque superstitione admotis, effectus admirandos se efficere simulant.

Instrumentorum vero talium nonnullis, licet interdum aliquid virtutis naturalis inesse possit. e. g. in herbis & plantis; quae quomodo artibus magicis inserviant, indicant Apulejus & alii. Hae tamen aliquando, ob nullam aliam causam, ab incantatoribus adhibentur, nisi ut fascinationes suas obvelent, superstitionisque suspicionem apud vulgus avertant; quod demonstrat Ampl. Rudbeckius. w)

§. V. Horrendum hujus Magiae exercitium, jam adhuc inter Lappones nostros Hyperboreos regnare, omnibus, quibus nomen eorum innotuit, persuasum est; attamen edictis regum pi-entissimorum, longè ante haec tempora effectum esse scimus, ut maxime per divinam gratiam diminutum sit. Quod Peucerus suo jam tempore obtinuisse, indicat his verbis: x) *Hoc tempo-*

re mi-

w) *Atl. Tom. III. p. 43. x) de Theomant. pag. m. 133.*

*re minus est ibi incantationum, quod Sue-
cia Rex ne iis amplius utantur, severissime
prohibuit.*

Nihilominus tamen experiëntiâ con-
stat, inveniri hætenus sylvicolas ferè
& à cultiorum consortio remotissi-
mos; quales sunt *Wise/ Wistoll/ Wis-
finnar/* quemadmodum vulgus eos ap-
pellare consuevit. Hi, res furto ab-
latas demonstrare, fures, aliorumque
scelerum auctores indicare, morbos-
que varios, haut irritò nonnunquam
eventu, sanare possunt. Superstitio-
nes enim hujusmodi non satis perspi-
cuae & ambagibus involutae, instar di-
vini quiddam habere, & vulgi captum
superare creduntur; ea verò quae o-
mnibus exposita sunt, negligentia & fa-
stidio saepe obsepi solent. Quapropter
etiam pestilentissimam hanc superstitio-
nis auram ab ipso infernali Cerbero or-
bi adflatam, multos ut ut ad pulvinar
verae Ecclesiae constitutos, haurire
posse, frustra renitentibus, obicemque
ponentibus doctoribus & verbi divini
ministris, nulli dubitamus. Interim
verò, nonnunquam etiam ex miro pro-
videntiæ divinae ordine fieri scien-

dum est : ut quorundam consortium daemon ipse refugiat, quales nempe sibi minus conducibiles esse noverit ; quippe quorū cāutiora sunt ingenia, & *queis meliore luto finxit præcordia Titan*, apud eos quoque suas præstigias minus commodè occultari posse existimat. In primis igitur hanc perversitatem vigere apud illos experimur, penes quos tenuis est, & valdè diluta veri Numinis cognitio, quemadmodum olim in extrema hac Septentrionis plaga, fuisse constat. Etenim, ut egregiè docet Vossius : *y) quantò major est Dei ignorantia, tantò frequentior se sistit Diabolus.*

§. VI. Fama ex hac Magia genti nostrae hyperboreae, tanta antiquitus facta est ; ut nulla alia gens huic, in isto exercitio, par unquam fuerit credita neq; ab ipsis exteris ; Cujus rei testis est Lucianus, *z)* ubi Magum Ægyptiacum cum septentrionali sic comparat, ut priores partes huic tribuat, Cleodemi nomine sic verba faciens : Ἐγὼ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπιστότερον ὢν σε πάλαι τὰ τοιαῦτα ὥμην γὰρ εἶδενί λόγῳ δυνατόν γίνεσθαι

y) de orig. Idol. lib. I. cap. 6. z) in Philopseud. pag. m. 335.

σθαι ἂν αὐτὰ πιστεῦσαι, ὅμως ὅτε τὸ
 πρῶτον εἶδον πετόμενον τὸν ξένον τὸν
 βάρβαρον, ἐξ Ὑπερβορέων δὲ ἦν ὡς ἔ-
 φασκεν, ἐπίστευσα, καὶ ἐνικήθην, ἐπὶ πο-
 λὺ ἀντισχών. τι γὰρ ἔδει ποιεῖν αὐτὸν
 ὁρῶντα διὰ τῆς αἰέτος φερόμενον ἡμέρας
 ὅσης. καὶ ἐφ' ὕδατος βαδίζοντα, καὶ διὰ
 πυρὸς διεξιόντα, καὶ χολῇ καὶ βιάδην.

*h. e. At ego qui & ipse quoque olim mi-
 nus talia credebam, quam nunc tu: puta-
 bam enim nulla ratione fieri posse, ut ea
 crederem: tamen cum volantem primum
 conspicerem peregrinum illum barbarum,
 (erat autem ex Hyperboreis, ut aiebat)
 credidi, & victus sum, postquam diu repu-
 gnassem, quid enim fecissem, cum eum cer-
 nerem in aëre volantem, idque interdum, ac
 super aquam ingredientem, perque medi-
 um ignem incedentem, idque lentè & sen-
 sim. Præterea historiæ patriæ demon-
 strant, tantam vim carminibus hujus po-
 puli olim fuisse, ut quicquid voluerit
 monstrosi perficere, potuerit. Quam-
 ob causam Olaus Magnus eos hoc mo-
 do describit: a) Hæc extrema aquilonis
 regio, sic erat docta maleficiis olim in pa-
 ganismo,*

a) lib. III. cap. 16.

ganismo, ac si Zoroastren Persam; in hac damnata disciplina praeceptorem habuissent. Et Petrus Claudii, a Scheffero citatus b) de Lapponibus Norvegiae: De åre alle sammen grumme trollfolk / hviss lige jeg icke troor at hafwa någonsted; werit i werlden / eller, åndnu findes. Ceterum ut ad ipsas artes inspiciendas pedem moveamus, institutum jam videtur exigere. Ne autem propositae brevitatis terminos excedamus, praecipuas saltem Diaboli praestigias, inter Hyperboreos nostros maximè usitatas sequentibus commemorabo.

b) in *Descript. Lappon. pag. 119.*

Caput Tertium

De

*Variis Magorum factionibus, sive
meris Diaboli praestigiis.*

§. I.

Quam graviter fraudulentus ille spiritus homines nonnunquam decipiat, ex parte hinc constare potest, quod mentes hominum ita interdum afficiat, ut ipsi saepe nesciant, se hoc
vel

vel aliud ope aliena perficere, adeoque nihil cum Diabolo consortii habere; sed sua virtute rem expeditam credant. Sicuti exemplum in promptu est de illis, qui se fatentur loca quam longissimè disita exiguo temporis spatio adire; quando nimirum opus est, ut rerum peregrinarum rationem, statum amicorum vel inimicorum, aut quicquid necessarium est, explorent. Hoc negotium multis modis peractum traditur: Odinus insignis architectus omnium praestigiarum existens, qui nunc ut accipiter, nunc aquila, nunc serpens apparuit, c) aut ipse in loca abscessisse remotissima, aut per duos corvos humeris suis insidere solitos, negotium expedivisse perhibetur; ita ut hi omnia, quaecunque mundum pervolantes viderant & audiverant, reversi in aures ejus insusurrarent. Sicuti testatur Snorro Sturlaesonius in Edda. d) Lappones, quibus frequens est ista divinandi ars, dicuntur, aut pulsato tympano suo magico, aut alioquin adhibito carmine, vel vociferatione exultationeq; praemissa,

c) teste Edda Mythol. 51. & alibi. d) Mythol. 34.

missa, in terram se prosternere, spiritum (ut quidam falsò credunt) amittere, vel saltem mortuis similes jacerere; cum verò horam unam vel alteram, (Peucerus non satis verè ait viginti quatuor horas desiderari,) prout longius propiusque abest locus, in quo explorandum quidpiam est, jacuerint, jamque à stupido sopore evigilaverint: memorare posse omnia quae in illo loco gerantur, quidve hic aut ille faciat, de quo quis novisse cupiebat; inque testimonium expeditae legationis signum aliquod, ut annulum aut cultellum, aliamve reculam secum reportare. Interim corpora horum quasi ex-anima, ab aliis suas cantiones, donec negotium peractum fuerit, minimè intermittentibus, custodiri debere, ne aliquod vivens, ut culex, aut musca, vel aliud animal (quemadmodum scribit Olaus Magnus) ea attingant, ut expergefacta, aut prorsus extingvantur, aut in irritum cassumque omnino cadat negotium. e)

Quidam rursus tanta hujus artis perfectione scientiaque pollere dicuntur, ut
 saepe

e) vide *Diss. de Tympanis magicis, Aboe habitam Anno 1680.*

saepe res, quae in peregrinis locis contingunt, statim ut gestae sunt, enunciant. Sic Johannes Tornaëus apud Schefferum *f*) memorat Lapponen, quendam omnia, quae sub itinere in Lapponiam ipsi (Tornaëo) accidissent, novisse, advenientique narravisse. Hinc constat, Diabolum posse plurima, interdum sine ullis instrumentis ac machinationibus per illos quos sibi magis devinctos, novit perficere; Ludificationibus verò utitur, quando plures allicere, sibi que familiares reddere conatur. Sic solere eum hominum sensibus suos injicere frenos, eosque ita disponere, ut varias rerum imagines in extasi, tanquam raptis, imprimere queat; animas verò è corpore semel egressas, nullis artibus homini reddere, atque in corpus inducere valet Diabolus.

§. II. Huc referri posse existimamus & illud praestigiarum genus, quo possunt malefici ac Magi reverâ per aërem volare, inque loca remotiora sese brevi temporis momēto transferre, quemadmodum indigitat Cl. Resenius in notis ad Voluspā *ff*) vocabulo *Gandalfur*, quod

f) pag. 135. *ff*) *Stroph.* 12.

quod nomen Pygmaeorum nostrorum esse docet, indeque sic dictos, quod baculo inter crura posito, addito etiam carmine magico, in aërem elevati, terram & maris altum transire, exiguoque temporis spatio, quae in regionibus dissitis contigerint, narrare potuerint. Plures alios inter Hyperboreos hanc volandi artem calluisse, memorat Ampl. Rudbeckius g) & eam Disae, tanquam primae inventrici tribuit, quippe quae secundum opinionem majorum nostrorum, in magica arte versatissima, interdum per aëra volatu deferri, & res futuras experiri consueverit. Quod ipsum in historiis legitur de famulo illustr. Domini Kanuti Posse, qui temporibus Caroli Kanuti Regis Svecorum, Viburgo Holmiam uno die perrexerit.

Ad Graecorum populos non solum famam hujus artis pervenisse, constat ex testimonio Luciani supra a nobis allegato, verum etiam eorum nonnullos ipsam ab Hyperbreis didicisse, testatur Jamblichus, b) ubi tradit Abarim quendam ex Hyperboreis nostris, baculo

g) *Atl. Tom. II. passim.* b) *vit. Pythag. c. 19.*

culo, per aëra devectum in hæc vel illa loca fuisse, quem baculum Pythagoras deinceps munificentia Abaris nactus; ipse quoque ab uno loco in aliud celerrimo volatu transivisse putatur, ita ut uno eodemque die & Metaponti in Italia, & Tauromaenii in Sicilia fuerit conspectus. Verba Jamblichi Latine exposita hæc sunt: *Etenim Abaris Schyta ex Hyperboreis, & regione quæ ultra boream est, Græcanica institutionis imperitus, Pythagoræ sagittam dedit, quam habebat cum templo excessit, ratus eam ipsi usui futuram ad ea, quæ fortè inciderent, in tanta anxietate, permolestæ & gravia. Nam in illa quasi inequitans, loca quasi inaccessa, quibusque ambulari nequibat, transire poterat: ut fluvios, stagna, salebrosa & palustria loca, montes & id genus alia: Idem inferius: i) Abaris Æthrobates adpellabatur, quod per æthera graderetur. Nam istius Apollinis, qui in Hyperboreis divino cultu & honore afficiebatur, jaculo, quod dono habebat, quasi inequitans, & fluvios & maria, locaq; inaccessa, modo quopiam per aërem gradiens. Per jaculum istud intelligit*
 Ampl.

Ampl. Rudbeckius Scipionem aliquem Runis ac literis magicis inscriptum, quem diversorum florum certo anni tempore collectorum oleo inunctum, more equitis conscenderit, certo quoque carmine ore prolato, quocunque vellet per aethera fuerit delatus.

§. III. Literarum magicarum siquidem injecta est mentio; sciendum est, Runicarum literarum duo ab antiquis constitui genera; unum earum, quibus ad animi sensa exprimenda, res gestas consignandas, heroum fortia facta aliaque necessaria praedicanda, usi sunt. Alterum genus, magicis incantationibus cum primis deditis, familiare extitit. Hosce characteres *Ram-Runor* (Runas amaras & acerbis) vocarunt, eò quod molestias, dolores, morbos aliaque perniciofa, hisce inimicis infligere soliti sint Magi. Neque enim vocabulum illud *Runor* semper literas, sed nonnunquam sermones & colloctiones quoque significat; quo sensu hanc particulam in *Havamal: k) Godan mann, thieg thu thier gaman Runum*, ita reddit Thomas Bartholinus *l) bonum virum.*
tibi

k) Stroph. 108. l) Antiq. Dan. lib. III. c. 2.

tibi amicum fac sermone faceto. Odinus ipse sicut Runicarum literarum inventor creditus est; ita hujusmodi carminibus & sermonibus magicis, nefandas artes exercuisse dicitur, quibus quantum valuerit, gloriabundus ipse enumerat hisce verbis: *m)*

Carmina novi

Quæ regis uxor non novit,

Nec cujusvis filius,

Unum eorum auxilium vocatur

Illud tibi auxilium feret

Contra dolorem, mærorem

Et adversa quævis &c.

Sic post Odini tempora literis Runicis alii quoque pari modo abusi fuerunt; quo autem apparatu & quam infandis ceremoniis nocituras inimico Runas exaraverint, Gretteri historia manifestat: *Hon tok knif sin oc risti runar a rotur kilfuna, oc reid a blodi sinu oc quad yfir galdra oc geck aufug rangsælis um treit oc hafdi daryfir morgum mæli. Eptir dat let hon brinda trenu ut a sio oc mælti sva fyrir at dæ skyldi reka ut til Drangæyar oc verda.*

C

Gretti

m) Runa Capitule Stroph. 9. prout vertit Thom. Barck. eodem loco.

Gretti alt mein at. h. e. Illa cultro accepto, runas incidit, sanguineque suo ilevit, deinde incantamenta canens, retrogradè & contra cursum solis lignum circumivit, multasque diras protulit, deinde lignum in mare projici curavit, precata ut fluctibus ad Drangæam (insulam) pulsum, Grettero omnium malorum caussa foret.

§. IV. Sed ut redeamus ad artem volandi genti Hyperboreae familiarem; certum est ab ultima in patria nostra paganismi memoriâ, profectiois talis famam permanisse: & nihil est creditu facilius, quam Lappones hodiernos, ex paganismi tenebris nondum erutos, eodem profectiois modo adhuc uti; Verum praeter scipiones, baculos & palas: vituli, equi, canes animantesque aliae, eodem unguenti genere delibutae, ad loca destinata, sessores suos devehere posse putantur.

Praeterea modo haut absimili, maria quoq; trajecisse perhibetur gens aquilonaris. Neq; verò id sine daemonum ludificatione factum fuit; siquidem affulis ossibusque, diris carminibus obsignatis, navigii loco usi fuerunt, nec segnus illis, quam celerrimo velorum vento-

ventorumque usu, objecta aquarum impedimenta superarunt. Quemadmodum narrat Olaus Magnus ⁿ⁾ de Mago quodam Hollero nomine; itemque de Oddone pirata Danico, qui marinos vortices praestigijs carminibus calcare consueverant.

Ejusmodi vim & potentiam daemonibus rectè tribuit doctiss. Vossius ^{o)} quod scilicet possint gravia corpora tollere, perq; aërem in spatia longissimè diffusa transferre; & praeter experientiam, id multis modis comprobantem, certum etiam est ex Scriptura sacra, ubi dicitur Diabolus Christum in pinnaculum templi, & in montem excelsum transtulisse. ^{p)} Accedunt & rationes id ipsum confirmantes: Vis enim & potentia illa movendi in rebus creatis indubiè perfectio est, indeque angelis & per consequens daemonibus in perfectissimo creaturarum ordine constitutis, non potest non competere, & quidem per se & intrinsecè, nam & hoc illa perfectio requirit, nisi eos de statu illo dejicere, & infra hominem & bestias detrudere velimus.

C 2

§. V.

ⁿ⁾ *Hiiß. Gent. Sept. Lib. III. cap. 18.* ^{o)} *de Orig. Idol. Lib. I. cap. 6.* ^{p)} *Matth. IV.*

§. V. Hanc nostrorum per aethera
& undas profectionem, indigitare vi-
detur Ovidius ita canens: q)

*Esse viros fama est in Hyperboræ Pallene;
Qui soleant levibus velare corpora plumis,
Cum Tritoniacam novies subiere paludem.
Haud equidem credo, sparsa quoq; mem-
bra veneno.*

*Exercere artes Schytides memorantur e-
asdem,*

Ampl. Rudbeckius hæc verba addu-
cens r) argumentis haud spernendis
probat *Pallenes* esse nostrum Wälle-
näs in meditullio Helsingiae australis
sitam; per *paludem* vero *Tritoniacam*,
mare Balthicum intelligi debere, &
plurimis aliis rationibus, & hinc docet:
quia moris fuit genti nostrae, ut qui in
mari Balthico prius non vecti essent,
aut in aquam demitterentur, aut pecu-
niâ periculum redimerent, quod qui-
dem inprimis fieri oportuit ad colu-
mnam illam, quae freti (Öresund) an-
gustias introituris occurrebat, nonnul-
lis pro altera Herculearum habitam.
Sed alibi quoque id factum putamus,
& qui-

q) *Metamorph. Lib. XV. vers. 356.* r) *Tom.
III. p. 357.*

& quidem ab iis qui piraticae militiae-
 que navali, sub regibus Sveonum Go-
 thorumque nomina sua dedissent, ut
 aut à malis, aut antennis, tabulatisve
 navium, in profundum praecipitaren-
 tur. Et hoc vel strenuitatis aliquod spe-
 cimen esse, vel fortunam in rebus na-
 valibus meliorem portendere crede-
 bant. Similiter eos, qui inter pisces
 primi essent (*Morsong*) haud multò dis-
 par inaugurandi ratio fuit. Foramina
 enim in lacu ubi piscatio instituenda,
 plurium ulnarum spatio inter se distantia
 duo facta, funis sub glaciē ductus junge-
 bat quo futurum jam regem ligatum,
 altero foraminum istorum in aquam
 dejiciebant, altero extrahebāt ministri.
 Nec talis superstitio adhuc prorsus e-
 vanuit; cum enim aliquis ex illis qui
 piscatum abeunt, aut casu in lacum
 incidat; aut ab alio ex industriā eum
 è cymba detrudente, invitus demerga-
 tur, felicioris piscationis omen cer-
 tum esse opinantur.

§. VI. Imperium in ventos & tem-
 pestates Septentrionis populum habu-
 isse, vetus per orbem est traditio: Zie-
 glerus Lapponibus, sed Olaus Magnus

Finnis hoc tribuit ; quod nempe certo pretiô ventos secundos vendiderint nautis, traditâ fasciâ, loro, vel funiculo, cui nodi tres cōstricti inerant ; quorum primum si solverent, mediocrem habituri essent ventum, si secundum, vehementiorem ; tertium verò ubi laxarent, saevissimas tempestates se passuros scirent. Hinc manet hætenus inter nautas itemque piscatores maris Balthici proverbium : *Nu hafwa de löst up den tridie fnuten ;* quando procellae ac turbidae tempestates exoriuntur. Hanc artem Regem Sveciae Ericum, VI. calluisse testatur Olaus Magnus s) his verbis : *Ericus Rex Sveciae in arte magica nulli suo tempore secundus habebatur, tamque familiaris erat malis demonibus, ut quocunque verteret pileum suum, confestim inde optatus ventus spiraret ; quo eventu nomen inditum illi fuit, ut ventosus pileus diceretur.*

Sed unde talis hominum in naturae cursum potestas, nisi ab ipso daemone sapientissimi Numinis simiâ ? qui ordinem totius hujus universi ut divinitus institutum, ita ut à solo summo statore

s) lib. III. cap. 14.

tore dirigendum, non finit intactum, sed suâ interdum violentiâ turbatum cupit. Quamvis enim tempestates, fulgura, tonitrua. pluviae &c. virtute cœli & elementorum naturaliter excitentur; Daemones tamen permissu Dei materiae motum promovere & dirigere, disgregatas exhalationes cogere & ita componere posse, ut saevissima ingravescat tempestas, vix negari potest. Quam sententiam quoq; fovet Peucerus: *t) Cient, inquit, (savas in aëre tempestates, inusitados ventorum flatus ac turbines, terræ motus, imbres, ejaculantur ex nubibus tonitrua, fulmina, quæ non gignunt ipsi, sed collecta generataque à causis suis naturalibus propellant ac provolvunt, eò quo volunt. Vix enim est ullum corpus naturale, inquit Keckermannus, u) in quo potentius dominetur Cacedæmon quam est aër; unde etiam ab Apostolo vocatur: ὁ ἀρχὼν τῆς ἐξουσίας τοῦ αἵρος. v) Itaq; credibile est etiam homines ab hoc impostore instructos idem præstare posse; sicut Odinus de se gloriose canit in Havamal x) quod*

C 4

non

t) de divinat. gener. pag. 30. u) Curs. Philosoph. diff. VI. v) Eph. II. 2. x) Stroph. 17.

non solum ventos evocare, sed eos quoque, itemq; mare turbidum componere probè novisset. Instigant enim daemones, naturae quippe peritissimi, cum praevident futuras tempestates, sua mancipia, ad confirmandam superstitionem, ut ventos petant horrendos aliaque vicinis incommoda, quae cum naturaliter sequuntur, sua id operâ contigisse putant. Et ut fortius hac mente confirmetur; instruit Diabolus anus quasdam sibi familiares praeceptis quasi à natura depromtis, & ab omni superstitione remotis, ut silices post tergum occidentem versus projiciant, arenam aquae torrentis in aërem conjiciant, scopas in aquam intingant, porcorum pilos in olla coquant, & alia id genus deliramenta observent.

§. VII. Immani ac inusitato interdum robore, corpora sua munire priscam nostram gentem consuevisse, ex historiis veterum satis patescit, Quid in bello valuerint Othinus, Thorus, Balderus, commemorant Edda, Saxo, Snorro Sturlaesonius in Chronico Norvegiae, & alii plures; Historia Hervorae

Hervorae de filiis Andgrimi, nec non Egilli Historia de Kueldulfo testantur, rabiosos homines & quos furor Berserkicus agitabat, ita fuisse comparatos, ut furore durante, nihil ipsis resistere posset; ubi autem furor remisisset, tum solito fuisse debiliores. Labet in hujus rei testimonium Saxonis verba y) adferre, de Hartbeno Helsingo tantâ saevitia furente, ut portenta alioquin prorsus incredibilia ab illo edita videantur. Saxonis haec sunt verba: *Hartbenus Helsingus tantâ corporis magnitudine erat, ut novem cubitis proceritatis ejus dimensio tenderetur. Huic duodecim Athletæ contubernales fuere, quibus officio erat, quoties illi praesaga pugnae rabies incessisset, vinculorum remedio oborti furoris impetum propulsare. Ab his Haldanus Hartbenum ejusq; pugiles viritum impetere jussus, non solum certamen spondit, sed etiam victoriam sibi ingenti verborum fiducia promisit. Quo audito, Hartbenus repente no furiarum afflatu correptus, summas clypei partes morsus acerbitate consumpsit; igneos ventri carbones mandare non destitit; raptas ore prunas in viscerum ima-*

trans-

y) Hist. Dan. lib. VII.

transfudit, crepitantia flammarum pericula percurrit : ad postremum omni sævitie genere debacchatus, in sex Athletarum suorum præcordia, furente manu, ferrum convertit.

Ceterum naturalis ne fuerit hic furor & pro lubitu adscitus ex pugnandi nimirum aviditate, & ab intumescente bile & ebulliente sanguine ortus; an verò à daemone concitatus, quivis ut lubet, judicet. Nobis verosimillimum videtur, à Diabolo hujusmodi furialem ferocitatem cieri, quippe ita fermè comparata apparet, ac furor hominum daemoniacorū, qui cum maligno implentur spiritu, tanto pollent robore, quanto vix alii decem simul. Rursus cum malignus accessit genius, infirmi ac debiles jacent.

§. VIII. Praeterquam verò quod ingentes ejusmodi vires adsciscere poterunt, qui magica arte erant imbuti: aliorum quoque utut robustissimorum potentiae resistere, variis modis valuerunt; aut gladiatorum ictus excipiendo avertendoque, aut emissos globulos retorquendo. Quin constat milites multos ex pacto cum maligno spiritu inito, non solum innumeros ho-

stes

stes prostravisse, ut globulis & gladiis resistere, ictus eorum sine ulla externa laesione excipere, aliaque vires humanas excedentia, vel patrare vel sustinere potuerint. Sicut Balderum corporis firmitate ne ferro quidem cessisse perhibet Saxo. *z)* Imo nullo telorum genere laedi potuisse Balderi corpus, testis est Edda *a)*. Qua arte existimandum est, homines credulos à Diabolo allici, quo facilius in praesentissimam praecipitentur perniciem. Potest namque callentissimus ille malorum artifex retinere seu impedire tela vel globulos, ne tanta virtute in corpus sui mancipii agant, quanta alias; sed ut saltem leviter intumescat caro plumbea glande perstricta. Potest gladiatorum vim inhibere, vel quocunque modo impediendo manum ipsius percutientis vel aliter atque aliter disponendo medium aërem, ut feriat adversarius, sed nihil efficiat. Quemadmodum Odinus potentiam suam circa arma & res bellicas ipse in Oda Eddae Saemundi, quae Havamal inscribitur, & Odino, ut auctori, tribuitur, his rhythmis declarat:

r) quos

z) *Hist. Dan. lib. III. a)* *Mythol. 43.*

b) quos solum Latine, sicut eos vertit Thomas Bartholinus c) exponam:

*Illud tertium novi,
Si mihi valde necessum sit
Contra meos hostes
Acies habeto
Meorum hostium,
Ut arma illorum non valeant.*

Item d)

*Illud quintum novi,
Si videam hostili animo emissam
Sagittam aciei imminere.
Illa tanto impetu non fertur
Quin sistere possim;
Si modo oculis conspiciam.*

Neque Odinus hujusmodi praestigiis & dolis solus usus est; sed Freyam quoque praeliis nonnunquam interfuisse memorat Edda e) licet praecipua ejus cura circa amores fuerit: *a bana er gott ad heita til asta.* h. e. ipsi pro amore vota facere bonum est. Itemque Thoro-nem, quem inusitato clavae librato cuncta clypeorum obstacula lacerasse scribit Saxo f). Armorum etenim acumi-na,

b) in cap. Funico Stroph. II. c) Antiq. Dan. lib. II. cap. 5. d) Stroph. 13. vid. in hanc rem quoq. Stroph. 19. & 21. e) Mythol. 22. f) Hist. Dan. lib. III.

mina, magica arte fabricata, plurimū
 usus huic rei praestitisse, experimenta
 eorum monstrant, qui gladiis hujus-
 modi usi fuerunt; nunquam autem
 posse hebetari arma ista veteribus fuit
 persuasum. Quamvis plurima restent,
 quae inter impostoris vaferrimi artifi-
 cia possent adduci; ea tamen, cum
 abominanda sint, & silentio potius
 quam commemoratione digna, luben-
 tes praeterimus.

Caput Quartum

De

*Phantastica hominum transforma-
 tione in bestias aliasq; res, arti
 magicae falso adsignata.*

§. I.

AN Magi ac venefici ope Diaboli
 possint unam speciem in aliam, ut
 hominem in ursum, lupum aliasq; be-
 stias permutare, celebris est contro-
 versia, longoque tempore disputata.
 & cum hodiernum praeter imperitum
 vulgus cui haec sententia valde est im-
 pressa.

pressa, multi pro theſi defendenda variis inducti rationibus pugnare audent: pauca hiſce quoque explicandis adferre lubet: Provocant quidem huius transformationis aſſertores ad artes magicas,, quarum ministerio eam fieri autumant; & ad palliandum ſuum errorem, producant exemplum Lycaonis Arcadiae regis in lupum commutati, Ovidio *g*) deſcriptum. Nec deſunt qui dicant magicâ arte famoſiſſimam Circen *b*) Ulyſſis ſocios in porcos verè commutaviſſe; & innumera alia proferuntur exempla, quibus unius ſpeciei in aliam metamorphoſin factam certiffimè probari putant. Sed oculo accuratiori quicunq; haec intueri non fuerit gravatus, aliud longè Poëtarum fabulas quàm id, cuius primo intuitu ſpeciem prae ſe ferunt, velle, vix negabit. Nec Poëtae ſolum, ſed alii quoque ſimilia multa argumenta & fabuloſas historias tradiderunt. Apulejus ſcribit ſe in aſinum magica virtute fuiſſe converſum, & iterum roſis guſtatis, hominis formam ſibi reſtitutam. Verum ſcriben-

tis con-

g) Metamorph. Lib. I. b) de qua Virgilius Eclog. VIII.

tis consilium aliud fuisse quis existimet, quam sub hoc transmutationis quasi involucro, naturam mortalium, & mores humanos depingere? ut admoneamur nempe ex hominibus asinos fieri, quando voluptatibus belluinis immerſi, asinina ſtoliditate brutescunt, nec ulla rationis vtrtutisque ſcintilla in illis eluceſcit. Rurſus ex Aſino in hominem reformatio, ſignificat calcatis voluptatum ſordibus, exutisque corporis deliciis, rationem reſipiſcere, & hominem interiorem, qui verus eſt homo ex ergaſtulo illo cenoso ad lucidum habitaculum, guſtatis roſis, hoc eſt, ſcientiâ, quae mentis illuſtratio eſt, virtute & religione ducibus remigrare. Ita dicere poſſumus juvenes ſordibus voluptatum coinquinatos in aſinos transmutari; matureſcentibus vero virtutibus, exutaque bruti effigie, humanam demum formam reſumere.

§. II. Interim nos, qui exoticos hac ratione convictos putamus; cavebimus neceſſe eſt, ne propriorum gladiis appetamur, experientiaeque teſtimonio ipſi convicti cedere cogamur. Scribit Olaus Magnus *i)* de Ruſſis, Livonis,

i) Hiſt. Gent. Sept, lib. II. cap. 3.

vonis, Lapponibus & Ingris, esse in illis plurimos qui singulis annis convertantur in lupos, campos pervagantur, pecora dilacerent, homines verò non laedant. Et Peucerus dicit *k)* iterum depositâ lupi specie, exacto certo tempore, transformari in homines. Praeterea quocunque nos vertimus, auribus obviis est anilis ille susurrus de hominibus, etjam in nostris regionibus, in lupos, conversis. Et ne argumenta desint, dicunt hanc transformationem non minus posse Diabolum per suos ministros efficere, quam portentosa cetera tétiora multò, & quae vero consona minus videantur. Nos agnoscimus profectò malignas esse Satanae machinationes; neque inficiamur, quin Diabolo sit voluntas mutare hominem, vix autem est facultas, quam dubio procul desiderat; sed ab optimo humanoque generi faventissimo Numine haud impetrat.

§. III. Metamorphosin igitur & transformationem illam esse praestigiosam, phantasticam, & fascinationibus Diaboli fictam, quilibet videt, cui non

k) Lib. de Theomant. pag. m. 133.

est praefectus fascino mentis visus. Non enim creaturae sed creatoris opus est, mutare creaturam; Et si Daemon hac potestate gauderet, ut videlicet in lupos aliasque bestias homines pervertere posset: sine dubio dudum, pro suo in humanum genus odio, omnes ferè homines convertisset aut in talpas, ne Dei magnalia cernerent, aut in lapides, ne verba salutis audirent, aut in pisces, ne creatorem celebrarent. Latissimus profectò heic pateret differendi campus, nisi instituti ratio moneret, vela brevi complicanda, portumque quærendum esse. Interim videantur summorum virorum Augustini, *l*) Gerhardi, *m*) Balduini, *n*) Peuceri, *o*) Vieri, *p*). Itemque nostratium Loccenii, *q*) Rudbeckii, *r*) aliorumque super hoc argumento sententiae commendatissimae. Nos id solum obtinere velimus, nullam dari veram

D

sub

- l*) de civit. Dei lib. XVIII. cap. 18. *m*) L. Theol. de morte §. 158, *n*) Cas. Conscient. lib. III. cap. 5. *o*) de Theomant. p. m. 130. & (eqq. *p*) lib. III cap 10. & lib. IV cap. 22. *q*) Antiq. Sveo Goth. p. 104: *r*) Atl. Tom. I. cap, 20. §. 1.

substantialem cujusquam creaturae in aliam transmutationem; sed eam merè imaginariam illusoriamq; esse, qua sensus humanos veteratorio artificio ludificatur, ab impostore Diabolo, aut alijs animalis cutem ac pellem circumducente, sive speciem corporis lupini ex aëre formante, vel etiam hominem citissimè auferente, & in ejus locum lupum viventem similemque bestiam substituente.

§. IV. Quod confessionem attinet eorum, qui se in bestias substantialiter commutatos fuisse fatentur: dicimus tam illam erroneam esse; quàm horum qui existimant, non quidem detrahi corporibus naturam humanam, neque accommodari lupinam, sed impelli animas, ut egressae suis corporibus in lupina corpora involent, & ab iis certo & praestituto tempore circumferantur. Cui sententiae patrociniari opinantur, secessionem animarum è corporibus hominum sanctorum, quas Deus in cœlum traductas & divina completas luce reposuerit in pristina sua habitacula. Sed Diabolum tamen hoc imitari & compagem animae
cum

cum corpore admirandam, nullique nisi sapientissimo fabricatori cognitam, dissolvere, exemptis animabus, vel repositis iisdem dissolutam conglutinare rursus ac compingere posse, minime credendum. Nam licet fatendum est daemones fortissimos esse spiritus, saepeque numero taliâ fecisse, quae homines admirati sunt: non tamen ita sunt potentes ut quicquid velint, operari possint. Quo pacto autem opera sua peragunt: Jacobus Martini s) pulchrè docet, nimirum veteratorem Diabolum, causis intervenientibus naturalibus, mira sua tribus praecipue modis perficere: *1. Verum objectum removendo, 2. falsum & phantasticum obijciendo, 3. sensus hominum pervertendo.* Praeter communem verò naturae ordinem nihil prorsus monstri ac mirandi praestare daemones posse, (hoc enim munus solius omnipotentis Dei est) rectè & piè credimus. Itaque mirum est, inquit consultissimus Loccenius t) quosdam Christianos adhuc credere hominem vi magicâ posse lupum fieri, & se condere sylvis.

s) in *disp. de Mag. aët.* t) *Antiqu. Svec-*
Goth. pag. 104.

§. V. Priscos autem superstitionis aurâ afflatos hanc metamorphosin credidisse quid miremur? cum eo quoque dementiae prolapsos esse compertum sit, ut existimaverint homines etiam in saxa aliasque res inanimatas nonnunquam, & praecipuè reges & heroas fortissimos fuisse conversos. Quamobrem etiam saxis hujusmodi, divinum honorem & cultum, nec dubitarunt tribuere, variasque superstitiones apud illa exercere. Haec namque liberorum vestimentis militiae consecrandorum fortitudinis accendendae & virium augendarum causa circumdederunt; nec non aegrotantium vestes sanitatis recuperandae gratiâ, aut affricare his, aut cultro pulverem ex illis, abradere, in ægrorum usum soliti fuerunt, & innumera alia hujusmodi portenta non dissimilia illis, quae in papatu fiunt: quando ad statuas sanctorum admoveantur langvidi, ut curentur leprosi, ambulent claudi, ut cæcis visus, mutis, loquela, & surdis auditus restituatur. Idem confirmat Olaus Magnus *u)* memorans nonnullos credidisse saxa ingentia certis

u) lib. II. c. 15. locis

locis erecta olim fuisse gigantes in
hujusmodi moles saxneas per execra-
tiones divi Olai converfos. Et Mes-
senius v) refert Haraldum regem ob
pœnam Olao regi fratri suo inflictam
in Draconem fuisse converfum.

Quis verò sanus hanc hominum in
saxa transmutationem non prorsus fa-
bulosam ducat, vel saltem censeat hos
loquendi modos non sine tropo intel-
ligendos esse, de viris magnis defun-
ctis quidem, sed quos in saxa vel dra-
cones converfos dixerunt, quia ipso-
rum nomina saxis incisa, appictis ut
plurimum draconum & serpentum pi-
cturis, memoriam illorum perpetuam
ac à nullâ temporum injuriâ viola-
bilem reddere debebant.

Sed manu de hac tabula libenter
jam sublatâ, calidissimis suspiriis
convertimur ad Deum Ter. Opt.
Max. qui suam in hoc orbe arctoo
ecclesiam salutiferâ Evangelii luce
jam diu clementer illustravit: velit
isthoc donorum donum & thesau-
rum incomparabilem apud nos et-
jam

v) *Scand. illust. Tom. X. pag. 494.*

jam deinceps inviolatum potentissimè conservare ; ut inter tam varias & horrendas Satanæ illusiones in verbi cœlestis veritate, & incorruptæ fidei professione constanter permaneamus ! Hoc ratum quo fit , faxit Altissimus Jehova !

Cui soli honor, laus & gloria in
secula nunquam terminanda.

Eximio atque Ornatissimo Juveni,
Dn. OLAVO HAMNELL,
Populari & Amico integerrimo;

De
MAGIA HYPERBOREORUM
VETERUM
propediem disputaturo.

G*Entis Hyperboreæ magicas descri-*
bis ut artes,

Discernens docto falsa labore probis.
Sic Sophiæ veræ cultorem Te, probat,
HAMNELL,

Et meritas laudes turba novena
parat ;

Pro studiisque pijs de Ææo crimine diro
Gens purgata Tibi præmia digna
vovet.

Ceterum, & augurio nostro si quis lo-
cus esset,

Ito bonis avibus : differe : plausus
erit.

Festinans scribeb.

PETRUS FINCKE.

Furveni
Literis moribusque conspicuo ;
Dn. OLAVO HAMNELL,
Amico & Populari suo honora-
tissimo.

*C*armine quid magico valuit, quid & ar-
tibus olim
Credula gens, diris, Demonium quum
ageret
Simplicium mentes, adhibens conamina
mille,
Toxica quò posset spargere ritè sua;
Hoc tua nunc, Hamnell, demonstrat do-
cta Thalia,
Priscorum gaudens volvere scripta So-
phum.
Ausa Tibi verè felicia grator, & opto
In reliquum tempus prospera cuncta
fluant;
Tu modo ne cessa Parnassi scandere culmen,
Pramia Musa Tibi digna labore dabit.

Sic amica & sincera men-
tè manuque adplau-
re voluit, qui debuit

O. FAXEN.

ΠΟΛΛὰ μὲν ἔστιν ἐξαίρετα καὶ τερπνί-
 σατα, περὶ ὧν οἱ νεανίσκοι συζητεῖν
 εἰώθασιν. Τῶν δὲ ἑνία, περὶ ὧν εὐδη-
 λον, ὅτι περιεργότερά ἐστιν, ἢ χρησι-
 μώτερα πρὸς τὸ τὸν βίον εὖ διαλελεῖν.
 Ἐγὼ μὲν ὅσα εἰσὶ τῶ διαβόλου ἐπιχει-
 ρήματα, καὶ ἐμπαίγματα, καὶ πονηρία, καὶ
 ἀπάτη, καὶ ἄλλα ἄλλα μυρία, καταγοη-
 τεύοντ' καὶ πάντα χρόνον ἐπιβδλεύον-
 τ' τοῖς ἀνθρώποις, ὡφελιμώτατον καὶ
 κερδαλεώτατον ἡγοῦμαι ἡμῖν διαλέγε-
 σθαι. Πρὸς τὶς καὶ ἡμᾶς παρακαλεῖ
 ὁ Ἀπόστολος, λέγων· νήψατε, γρηγο-
 ρήσατε, ὅτι ὁ ἀντίδικ' ὑμῶν Διάβο-
 λος, ὡς λέων ὠρυόμενος, περιπατεῖ,
 ζητῶν τίνα καταπίῃ. Περι τῶν ἀμελή-
 σαντ' ποτε οἱ πρόγονοι ἡμῶν οἱ ὑπερ-
 βόρειοι ἐγένοντο Μάγοι καὶ δαιμονολά-
 τραι, τῶντι, ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος
 ἐν σκότει, καὶ οἱ καλοικῶντες ἐν χώρᾳ
 σκιᾶς θανάτου, κυριεύοντ' αὐτῶν τοῦ
 σατανᾶ, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτῶν παρ'
 αὐτοῖς κατισάν'. Νῦν δὲ κατεσραμ-
 μέν' τῶ θρόνῳ αὐτῶ, συμπολίται ἐσμεν
 τῶν

τῶν ἀγίων, καὶ οἰκεῖοι τῷ Θεῷ. Ἀλλὰ
ταῦτα εἴη ἂν τις σαφές ερον ἐπιδείξειεν,
ἢ Σὺ, ὦ Φίλτατε, πεποίηκας ἐν ταύτῃ
τῇ διατριβῇ καλῶς τῇ ἀληθείᾳ, καὶ σο-
φῶς συγγεγραμμένη. Ἐγὼ μὲν, μὴ
καλακώρως τῷ ἰδιώματι τέτῳ φαίνωμαι
κεκρημένῳ καὶ ἐπιλεληθῶς τὴν οἰκειό-
τητα τὴν ἐμοὶ πρὸς σε ὑπάρχουσαν, τὰς
ἐπαίνους τὲ φεύγουσαν, τέτῳ τῷ προσ-
φωνήματι ἐπιτίθῃμι τὸν κολοφῶνα. Σὺ
δὲ, ὦ Ἑταίρων μὲ προσφιλέστατε, λάμ-
βανε τὴν ἀγαθὴν τύχην, καὶ μάλιστα
πειρῶ τῶν πεπαιδευμένων ἐπιτηδεύματα
διώκειν, ἵνα καὶ Σὺ τὸ μίσθωμα καλαλά-
βης, ὑπὲρ ἧ πάντες οἱ περὶ τὰ γράμ-
ματα φιλοπονῶντες καθ' ἑκάστην ἀγωνί-
ζονται τὴν ἡμέραν.

Ol. Hanning.

